

N:o 4.

Ank. till Riksd. Kansli den 6 Febr. 1878, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af verkstuld granskning af Riksdagens Justitieombudsmans embetsförvaltning.

För verkställande af den i Riksdagsordningens § 42 mom. 2 föreskrifna granskning hafva båda Kamrarne till Lag-Utskottet hänvisat Justitieombudsmannens vid innevarande riksmöte afgifna embetsberättelse; hvarjemte de under tiden från början af sistlidne riksdag till början af den innevarande i Justitieombudsmans-expeditionen och på Justieombudsmannens under året företagna embetsresa förda diarier samt expeditionens registratur i samma ändamål blifvit till Utskottet aflemnade.

Vid den granskning af dessa handlingar, hvars afslutande Utskottet nu får för Riksdagen anmäla, har Utskottet inhemtat, att under år 1877 till Justitieombudsmannen inkommit klagomål till ett antal af 78, och då härtill komma 2, hvilka vid 1877 års början voro under handläggning, hafva de under år 1877 handlagda klagomål utgjort 80, af hvilka 33 icke ansetts böra föranleda till någon åtgärd, 1 återkallats, 32 efter vederbörandes hörande fått förfalla, 7 föranledt åtal samt 7 vid årets slut såsom fortfarande under handläggning balanserats; och visa derjemte de öfverlemnade handlingarne, hurusom Justitieombudsmannen, med ledning af de till honom ingående fånglistor, noggrant vakat öfver brottmålslagstiftningens rigtiga tillämpning.

Sedan Justitieombudsmannen i afgifna berättelsen såsom bidrag till utredande af *lagskipningens* tillstånd i riket redovisat för ej mindre de sedan sista berättelsens afgifvande anställda, än ock de af honom förut anhängiggjorda åtal, i hvilka åtminstone en domstol under året meddelat utslag, förmäler han, det hvarken hvad nämnda redovisning inne-

håller eller iakttagelserna under årets embetsresa, eller hvad i öfrigt under året förekommit, gifvit honom anledning att ändra de omdömen, han om lagskipningens tillstånd i föregående embetsberättelser uttalat. De brister, som i allmänhet vidlådde vårt rättegångsväsende, vore redan kända och erkända. De kräfde en fullständig omarbetning af rättegångsordningen och förändringar i domstolsorganisationen, dem endast regeringen hade i sin makt att utföra och väl äfven komme att utföra, när nu pågående, såsom ännu angelägnare ansedda lagarbeten dertill lemnade rådrum.

Inom *lagstiftningens* område vore det sålunda endast ett och annat förslag af obetydligare omfattning, Justitieombudsmannen vågat att framlägga. Så har han, för att söka undanrödja en del af de olägenheter, som vore förenade med den vedertagna ordningen ej mindre för lyftning af medel, nedsatta till fullgörande af Hofrätts dom eller utslag, då ändring deri hos Kongl. Maj:t söktes, än ock för verkställande af Kongl. Maj:ts dom eller utslag i mål, der medel för nyssberörda ändamål vore nedsatta, under den 17 sistlidne November hos Kongl. Maj:t gjort underdånig framställning derom, att, när penningar till fullgörande af dom blifvit nedsatta — ehvad sådan nedsättning skett hos Konungens Befallningshafvande eller hos utmätningssmannen, såsom nya utsökningslagen tillstodde — nedsättningsbevis skulle i två lika lydande exemplar utfärdas, af hvilka det ena borde kvarstanna hos Konungens Befallningshafvande, om medlen der blifvit nedsatta eller dit inlemnats, när nedsättningen skett hos utmätningssmannen; äfvensom att, der enligt Rättegångsbalken, kap. 30 § 5, nedsättning i taka händer skedde, den, som emottoge nedsättning i taka händer, skulle förpligtas att utfärda sitt erkännande deraf likaledes i två exemplar, af hvilka det ena, lika som annat nedsättningsbevis, inlemnades till Kongl. Maj:t och det andra till Konungens Befallningshafvande — allt på det att omgångar, kostnader och oriktig lagtillämpning måtte undvikas samt, vid ifrågakommande verkställighet, alltid ena nedsättningsbeviset vara att på nära håll hos Konungens Befallningshafvande tillgå; och har Justitieombudsmannen ansett, det dessa föreskrifter och de närmare bestämmelser i ämnet, hvilka funnes erforderliga, lämpligast kunde få sin plats bland de öfriga stadganden, hvilka i anledning af den nya utsökningslagens införande vore att förvänta.

Men äfven på andra brister i gällande lagstiftning har Justitieombudsmannen rigtat sina blickar och enligt föreskriften i instruktionen uti den afgifna berättelsen »uppgifvit förslag till deras förbättring». Han har sålunda framlagt förslag till förordning, afseende att för dem, som mot

aktiebolag ega rättsanspråk, lätta tillgången till kännedom om den eller de personer, hvilka för bolaget ega tala och svara, äfvensom han, efter en sakrik och fullständig utredning af de s. k. prestbevisens olika slag och karakter, samt hvad i dem rätteligen bör inflyta, hvarom han funnit en oklar uppfattning ofta rådande, föreslagit sådan ändring i Kongl. Legostadgan den 23 November 1833, § 46, att ur nämnda § borttoges det derstädes förekommande, enligt hans mening olämpliga stadgandet derom, att tjenstehjon, som flyttar från en till annan församling, skall, innan kyrkoherden eger att för detsamma utfärda prestbevis, för denne förete sitt erhållna afskedsbetyg; öfver hvilka förslag Utskottet kommer att framdeles afgifva särskilda utlåtanden.

Vidare framställer Justitieombudsmannen, som under många år i sin befattning haft skyldighet att med sin uppmärksamhet följa tillämpningen af gällande lagar och författningar i fråga om frihetsstraffs verkställande, beträffande detta ämne några anmärkningar, dem hans långa erfarenhet gifvit honom vid handen, och anför härvid hufvudsakligen, *dels* hurusom denna tillämpning, förnämligast genom de upprepade föreskrifterna om afdrag på den ädömda strafftiden, då straffången hålles i enrum, småningom blifvit så konstnässig, att det erfordrades ett särskildt studium för att göra sig dermed förtrogen, *dels* hurusom äfven i öfrigt flera, af Justitieombudsmannen närmare påpekade svårigheter och tvetydigheter vid tillämpningen af berörda föreskrifter uppstå; *dels* och hurusom, ehuru i den nya strafflagen uttalades den grundsats, att alla böter skola, vid bristande tillgång till deras gäldande, efter der utsatt måttstock förvandlas till fängelse vid vatten och bröd, åtskilliga författningar dock fortfarande stadgade annan grund, hvarefter, och annan straffart, hvartill sådan förvandling borde ske, äfvensom en förordning — Kongl. Förordningen ang. ansvar för den, som falskeligen å sig bekänner missgerning af mindre svår art, än att den dödsstraff förtjenar, den 1 Mars 1830 — i strid mot den princip, som uttalades i nya strafflagen, hvilken kände fängelse vid vatten och bröd endast såsom ett förvandlingsstraff, fortfarande bibehölle sådant fängelse såsom ett sjelfständigt straff, hvilket *omedelbarligen* kunde ädömas.

Beträffande den omtvistade frågan, huruvida, då vid pröfning af sökt lagfart å fast egendom det befinnes, att föregående egare till samma egendom, en eller flere, underlåtit att sina fång till fastigheten lagfara och i följd deraf förpligtats sådan skyldighet fullgöra, bevis öfver sedermera vunnit lagfart skall utfärdas till en hvar af dem, som af nämnda anledning lagfarit med samma fastighet, eller endast till den sist blifne

egaren af fastigheten, uttalar sig Justitieombudsmannen, efter en utredning af ämnet, för den senare uppfattningen.

Den embetsresa, Justitieombudsmannen under året företagit, har omfattat större delen af Nerike, Vermland, Dalsland och Bohus län samt en mindre del af Vestergötland, och har han under densamma besökt läns- och stiftsstyrelserna, stadsdomstolarne samt domrarne på landet, dervid i afseende å ärendenas gång, så i lagskipningen som förvaltningen, få anledningar till anmärkningar förekommit och dessa af underordnad vikt och betydelse. Domstolarnes och domrarnes tillsyn öfver konkursernas utveckling och befordrande till slut, äfvensom vårdnaden å förmynderskapen hafva i allmänhet varit med sorgfällighet utöfvade, och det vidtomfattande samt arbetsdryga åliggandet med de nya fastighetsböckernas uppläggande och förande har öfver allt varit ordentligt fullgjordt. Domstolsarkivens å landet tillstånd ger emellertid fortfarande, ehuru nu i långt mindre utsträckning än förr, Justitieombudsmannen anledning att påpeka vigten deraf, att dit hörande viktiga handlingar måtte varda behörigen inbundna, samt saknaden af ett lagstadgande, som ålade tingslagen skyldighet att bestrida härför erforderlig kostnad. Det tillstånd, hvori dessa handlingar stundom, der de icke i tid inbundits, förekomma, är, säger Justitieombudsmannen, egnadt att väcka bekymmer.

Då, såvidt Utskottet af Justitieombudsmannens diariet och registratur kunnat inhemta, ingen, som påkallat hans bistånd och haft giltigt skäl till klagan, lemnats utan hans embetshjelp, och då redogörelsen för Justitieombudsmannens embetsresa äfvensom öfriga till Utskottet öfverlemnade handlingar utmärka den uppmärksamhet, med hvilken Justitieombudsmannen äfven i öfrigt följt lagskipningens och förvaltningens gång samt den sorgfällighet, hvarmed han genom muntliga råd, genom påminnelser och förelägganden lätit sig vårda om allt, som tillhört hans maktpåliggande värf, anser Utskottet sig böra angående Justitieombudsmannens embetsförvaltning i dess helhet uttala det omdöme,

att Justitieombudsmannen genom nit, oväld och skicklighet fortfarande motsvarat Riksdagens förtroende.

I den till Utskottet öfverlemnade embetsberättelsen har Justitieombudsmannen, för att göra en verksam tillämpning af föreskrifterna om förmyndares årliga redovisningsskyldighet för dem mindre betungande och därför äfven vid domstolarne mera allmän, framställt förslag, att protokollsutdrag, innefattande föreläggande för förmyndare att vid stadgadt äfventyr fullgöra eftersatt skyldighet att i föreskrifven ordning af-

lemna redovisning för innehafvande förmynderskap, måtte varda från stämpel befriade, med anhållan, att denna framställning måtte till Bevillnings-Utskottet öfverlemnas,

hvilket Utskottet härmed får för Riksdagen anmäla.

Stockholm den 6 Februari 1878.

På Utskottets vägnar:

H. G. v. GEGERFELT.
